

821.161.2(477.43)

М 36

Віталій МАЦЬКО

СТЕРТА РИМА

*Світлій пам'яті
Віри Павлівни Масенко
присвячую
Автор*

Witalij MAĆKO

STARTE RYMY

Przekład Tadeusz Karabowicz

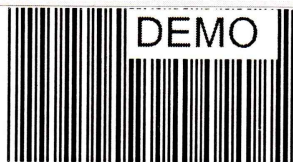
821.161.2(477.43)

M36

Віталій МАЦЬКО

СТЕРТА РИМА

Переклад польською Тадей Карабович

1148626

Ужгород
Видавництво Олександри Гаркуші
2017

821.161.2(477.43)-1+821.162.1(477.43)-1 A42848
Укр-ка літ-ра. поезія. Краєзнав.

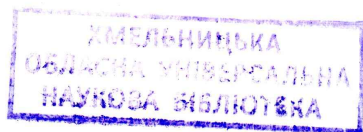
УДК 821.161.2-1'06

ББК Ш6 (4 Укр)6-65

М 36

На польський мові вірши

Збіркою поезій “Стерта рима” Віталій Мацько виступає в новому амплуа – майстер верлібру, білих віршів, як модерніст, що стилістично наближений до поетів Нью-Йоркської групи. Недарма поезії помітила одна із засновників означеної літературної групи, лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка, професор Віра Вовк, сказала своє авторитетне і вагоме слово. Поезії Віталія Мацька заповнили душу Тадея Карабовича, який переклав їх польською мовою. У збірці є й кілька зразків традиційної лірики – то ознаки настрою, то порівняльний сегмент вправності автора, який п’ятдесят років тому, будучи старшокласником Меджибізької середньої школи, саме починав римувати, творити художньо-словесний образний світ під керівництвом вчительки української мови і літератури Віри Павлівни Масенко (1927–2009), яка і сама віршувала “в шухляду”. Такий був час.

ISBN 978-617-531-172-1

© Мацько Віталій, поезії, 2017

© Карабович Тадей, переклад, 2017

© Вовк Віра, переклад, 2017

© Видавництво Олександри Гаркуші, 2017

ЗАМІСТЬ ПЕРЕДМОВИ

Дорогий пане Професоре!

Ваші поезії мені до вподоби, бо в них і думка гостра, й гумор. Гадаю, що в мене з Вами дещо рідне...

Дорогий пане Професоре! Я перечитала в інтернеті статтю Ганни Смірної про Вас і глибоко нею зворушена. Клонюсь Вам, що, мимо всіх негараздів життя, Ви заховали в серці усмішку. Хай Пречиста Богородиця завине Вас і Вашу рідню у свій Покров!

Віра Вовк

ПЛЕМ'Я БАЙДИ

Віталію Мацьку

Не скиглімо чайкою,
Не биймося об світ і об долю,
Ми з племені Байди на палю!
Радіймо світанком і сутінком
Й усьому, що посередині!
Збираймо усмішки й жарти,
Кепкуймо з наших невдач.
Хай інші ховають кадило на себе до скрині
Й сідають на порохнявий престіл.
Він нам зайвий.
Ми – є!

15.10.2016

м. Ріо-де-Жанейро, Бразилія

СТЕРТА РИМА

Мене захоплює у творчому дискурсі Віталія Мацька, крім міфічного мислення та авторської наскрізь поетичної транспозиції слова, його філософська сакралізація справжнього. На мою думку, вона межує з античною мовою давніх мислителів і середньовічною строгістю. Поезія Віталія Мацька вимагає зупинитися, щоб побачити у слові елемент життя, який наближає нас до сутності. Як сказала Віра Вовк "поезія Віталія Мацька мені до вподоби, бо в ній і думка гостра й гумор". З такого погляду, творчість автора виконує справжню літературну роль, даючи поглянути на неї з точки зору метафори, змісту та вірності своїй ідентичності. Це – лишень деякі спроби відчутти творчість Віталія Мацька, що виростає з традиції поетичної мови, характеризується зрілістю думки чи перебуває на відстані від реальності, хоча у неї занурюється.

*Тадей Карабович,
м. Люблін*

Розділ І.

КОМПАРАТИВНІ ПАРАЛЕЛІ СЛОВА

*

Ритмічні акценти поезії
Заполонили весну,
А осінь: пожди-но ще трохи,
Красу я із тебе зніму...

*

На цимбалах звуки милозвучні
Виграє проміння золоте,
Ластівка у танці-левітації
Поглинає воєн протече.

*

Rytmiczne akcenty poezji
Zniewoliły wiosnę,
A jesień: zaczekaj jeszcze trochę,
Swoją czar z siebie odsłonię...

*

Na cymbałach melodia miła
Wygrywa złote promienie,
Jaskółka w tańcu-lewitującym
Wojenne strachy zwija.

*

Стерта рима у віршах моїх,
Як в поезіях чи поемі
“Ластів’яче перо”
Віри Вовк.
Слово до слова
Виводить перо ластів’яче
Хвалу Господу-Богу,
Бо таки спочатку було Слово
І Слово було Бог.
А вже згодом – Південний Буг
Ніс свої води і горе людське
У море Чорне.
Горе там не хотіло тонути
Й опинилося в оковитій.

*

Starte rymy w moich wierszach,
 Jak w poezjach czy poemacie
 "Pióro jaskółcze"
 Wiry Wowk.
 Słowo do słowa
 Pisze pióro jaskółki
 Na chwałę Panu Bogu,
 I Słowo było Bogiem.
 A już za chwilę rzeką Boh
 Co niósł swoje wody i ludzkie biedy
 Do Czarnego Morza.
 Biedy tam nie tonęły
 A chowały się w okowicie.

*

Зима минала віршами,
а я прикрашав
зеленим візерунком світ,
щоб він подобрішав,
голодним дав хліба,
а спраглим – води.
У моїм візерунку
вода кришталева,
як сльози дівочі:
зло пішло на спід,
добро вивершилось.
Мої білі вірші
на папері, як в казці,
вигранюють щастям життя.

*

Zima mijała wierszami,
 A ja upiększałem
 Zielonym wizerunkiem świat,
 By bywał lepszy,
 Głodnym dał chleb,
 A pragnącym – wody.
 W moim wizerunku
 Woda kryształowa,
 Jak dziewczęce łzy:
 Zło poszło na spód,
 Dobro górą.
 Moje białe wiersze
 Na papierze, jak w bajce,
 Uwypuklają szczęściem życie.

*

Читаю історичні романи
Миколи Мачківського,
наче дивлюсь у дзеркало,
де бачу долю України.
А вона ж у неї така, як і в людини.
Мачківського і Мацька біографія –
це Україна XX–XXI століть.
Історія моєї Батьківщини
вишита узорами на рушникові
не лише червоними і чорними,
а й синьо-жовтими нитками.
Оце і є два кольори,
мої два кольори.

*

Czytam powieści historyczne
 Mykoły Maczkiwskiego,
 Jakbym patrzył w lustro,
 Gdzie widzę los Ukrainy.
 Podobny do lisy człowieka.
 Maczkiwskiego i Maćka biografii –
 To Ukraina XX – XXI wieku.
 Historia mojej Ojczyzny
 Wyszyta wzorami na ręczniku
 Nie tylko czerwoną i czarną
 Ale i żółto-błękitną nitką.
 I to są moje kolory,
 Moje dwa kolory.

*

Мій день поезії хилиться
до стіни громадянської лірики.
І все менше – до інтимної.
Відчувається подих осені.

*

З давніх-давен хлібороб
думу думає про поле,
а письменник – про Слово,
Слово Боже,
Слово про закон і благодать,
Слово про Ігорів похід,
Слово про слово, Слово і час.
Слово як хліб насущний.

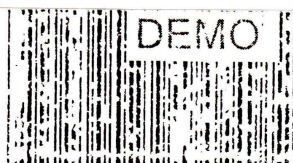
*

Mój dzień poezji się chyli
do ściany pospolitej liryki.
I coraz mniej – do intymnej.
Odczuwa się oddech jesieni.

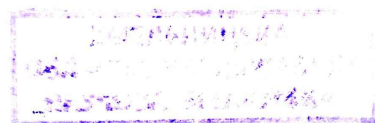
*

Od prawieku rolnik
Myśli o swoim polu,
A pisarz – o Słowie,
Słowo Boże,
Słowo o zakonie i łasce,
Słowo o pochodzie Igora
Słowo o słowie, Słowo i Czas
Słowo jak chleb powszedni.

1148626

1148626

*

Серед глумої нолі
Крик роздирає простір,
Я думав, так плаче вітер –
Гарцює біда у печі.

*

Ясен скрипить на негоду,
Під скрип танцює біда.
Маестро-ластівки на дроті
Виписують ноти для пісні
Нового, світлішого дня.

*

Wśród ciemnej nocy
 Krzyk rozdziera przestrzeń,
 Ja myślałem tak płacze wiatr –
 To bieda tańczy na piecu.

*

Jesion skrzypi na pluchę,
 Pod skrzypienie tańczy bieda.
 Maestro-jaskółki na drucie
 Wypisują nuty dla pieśni
 Nowego, jasnego dnia.

*

Залишаю сліди на піску
до наступного літа.
І коли ти прийдеш,
а мене там не буде,
не хвилюйся,
придивися пильніш:
де був слід мій,
появиться ключик скрипковий,
з нього витчеш мелодію
серця мого.

*

Вовка боятись – в ліс не ходити.
Бога боятись – чесно жити.
Кувала зозуленька в казковім гаю
Та й накувала інверсію-долю.

*

Zostawiam ślady na piasku
do następnego lata.
I gdy ty przyjdiesz,
a mnie tam nie będzie,
nie przeżywaj,
a popatrz uważnie:
gdzie był mój ślad,
znajdziesz kluczyk skrzypiący,
z niego utkasz melodię
mojego serca.

*

Wilka bać się – do lasu nie chadzać
Boga bać się – żyć w przykazaniach.
Kukała kukułka w bajkowym gaju
I nawróżyła inwersję – dolę.

*

“Подаруй білий вірш
про кохання”, –
Просить сон край вікон у мене.
Я не можу розплющити очі,
Бо дівочі цілую уста.
З них збираю нектар цілющий,
Відкладаю у соти, на старість.
... Розкошую нині у згадках.
Яка радість –літа молоді!

*

"Podaruj biały wiersz
 o miłości", –
 Prosi mnie sen za oknami.
 Ja nie mogę otworzyć oczu.
 Bo całuje usta dziewczęce.
 Z nich pijam nektar zbawienny.
 I odkładam do plastrów na starość.
 ... Rozkoszuję się dzisiaj wspomnieniem.
 Jaka radość – lata młodości!

*

Мій день поезії хилиться
до стіни громадянської лірики.
І все менше – до інтимної.
Відчувається подих осені.

*

Серед гупої нолі
Крик роздирає простір,
Я думав, так плаче вітер –
Гарцює біда у печі.

Переклад португальською
Віра Вовк

*

Meu dia de poesia
inclina-se à parede
da lírica comunitária
e cada vez menos
à íntima...
Sente-se o sopro de Outono.

*

No meio da noite fechada
Um grito rasga o silêncio.
Pensei que fosse o choro do vento,
Mas era a miséria na lareira...

Tradução em português
Vira Vovk

СТЕРТА ПИМА

Розділ II.

СЛОВО ЦІЛЮЩЕ

*І хочеться, і колеться, та учила ненька
До весілля не горнутись до тебе близенько
(Українська народна пісня)*

*

Із листа коханої (не) коханому
Емоції зашкалюють в стократ,
Бо появиться дитина від коханого,
І любов поділиться навпіл,
І забудеться про лист отой коханому,
Зникнуть в безвість перші почуття.
...Йшлося у листі про синє море,
Як їй ноги лоскотав прибій.
Прудкій хвилі забаглось віддатися,
Ніжитися у блаженстві хвиль,
Непомітно тілом вислизатися
На зігрітий сонечком пісок...
Романтичні сили розчинилися
В клопітливих обрисах-роках.
Став Василь борідкою колотися,
Та й цілує зовсім вже не так.

*

Дипломантка з Кривого Рогу
Так чита еротичний вірш,
Аж за вікном вітер тужить,
Він рве на собі сорочку,
Він відкида самотність –
Прагне кохання-вогню,
Він стару обціловує грушу,
Що її полюбив рогатий.

ЛІРИЧНЕ

Втратив спокій, квіточку-лілею...
Де я не шукав – тебе нема.
Упади до рук моїх зорею,
Ощаслив на мить. А мить – німа.

Із світанків йде до нас майбутнє,
Нам нести б йому чуття свої.
Не судилось. В серці незабутні
Залишились погляди твої.

*

Підшукую вдалі клаузули,
аби написати вірш
про Україну,
яка у вінку зі стрічками
синіми й жовтими, немов наречена.
Моя Україна бореться
наодинці із Сакаром,
що пожирає світ.
Україна в золотій діадемі
відкида тимчасовість сущого –
вона ж бо, володарка Вічності,
Сакара на сміттєзвалище
викинула, як бур'ян.
Грає на кобзі доля –
світ усміхнувся суперечливий –
правда, раніше замкнена,
вийшла на волю.

*

Озії – оселя світу...
Дешифратор чита уважно
манускрипт Войнича
у космогонічно-світоглядному
значенні натрапляє на слово Га –
ім'я Матері-землі.
Тиран із-за рогу посягнув
на святе в сурогаті тваринному
і розбивсь об фортеці озіїні.
То лише Святим
відкриваються ВсеСвіти.

*

Потворний симбіоз поведження
хаос сучасний зродив,
праведники й убивці
справляють на горі шабаш.
Правді сукають обіцянки,
наче дулі в кишені
складаєм начальству.
Стан дежавю огортає
бідний люд
сміхотворним крилом,
на якому обіцянки-цяцянки
ліпшому майбуттю.
А царі мед-вино п'ють
сьогоднішній. Їхні діти –
в заморських краях
здобувають освіту і думають,
як дістатись до трону царя.

*

Місто древнє Кам'янець-Подільський.
У Приходька хаті тут родивсь
хлопчик-Лесик з прізвищем Флоринський.
Бавився, зростав, мужнів,
ластів'ям він випурхнув зеленим
із неволі у заморський світ,
щоби вільно там писати твори
так, як Господь-Бог йому велів.
Слав мені з Торонто "Скупі вірші",
він складав слова в рядки, отак,
як бджоли мед кладуть солодкий в соти.
А ще писав, що вірші його роджені
без музики, ні ритмами,
ні римами суворо не загнuzдані.
Та час прийшов – Господь забрав поета.
Душа його тепер у небесах
шукає спокою і не знайде ніяк,
бо прах його не у землі сирій,
а в міні-скриньці гріє піаніно –
воно не чувається осиротіло.
... Маестро Олександр Смотрич
взяв із собою в потойбічний світ
лише ті дні, що ним знічев'я
на Поділлі були пропущені.

БІОГРАФІЧНЕ

Долав я шлях до школи
із Шрубкова до Меджибожа
кілометрів сім.
Щодня міряв кроки попри
козацькі могили, де ступала нога Богдана.
Тут точились гарячі бої –
козаки рідний край визволяли,
і встелялись поля тут кістьми.
Висипали шапками кургани,
де геройськи поліг старшина.
Пам'ятає сусідня Пилява,
як Хмельницький на ворога вів
своє військо козацьке потужно,
щоб чужинець тут кривдить не смів
автохтонів-українців трудящих –
вимітали в три шиї ми зло.
Та брати старші цього не знали,
а дозовано пхали в уми:
Переяславська Рада принесла
із Росії свободу і мир.
Як казав Білоус Дмитро все,
за цей час ми набачились пик,

і були Ілліча в нас проспекти,
Карла Маркса ми мали тупик.
Слава Богу не брав я до серця,
не засмічував "ізмами" ум,
в нас у хаті висіли ікони,
на горищі – і мило, і сіль.
За радвлади рідненьку матусю
тричі голод клятущий морив
Не зморила її клята влада,
дочекалась: час владу зморив.
А у школі висіло гасло:
комунізму діждемось ось-ось.
... Як сказав би поет
Вано Крюгер:
вождь зійшов з п'єдесталу
навіки й поволік
комунізм в ретроград.

*

Цербери гасали, як гицелі,
як таті – щоночі.
Свої манкурти і чужі
держиморди.
То свій хоч ходить до свого по своє.
А цербери "чорним воронком" – по смерть.
Накосили на повні жнива скорботи.
Напилися чужої крові і подалися,
хто в ліс, а хто по дрова.
А я ламаю віник із осики,
аби відігнати усіляку гидь.

*

Бандурист при дорозі
Грає пісню журливу,
Перепілка у житі
І собі пад-па-дьом...
Ковила захиталась,
Пританцьовує степом,
Їй, либонь, пригадався
Козаків прудкий лет,
Коли турків котили
Аж за Чорнеє море.
Дрібно били литаври,
І лунав тулумбас.

*

У жовті каптури гриби вдягнулись,
І жолуді пожовкли на дубах,
І білочка руденька на гілках
Збира врожай для цілої родини.
Такої осені давно в нас не було –
Ліс розфарбовано, немов картину.
Збирає бабця в козубок гриби
І думу думає: яка краса,
Хоча б ще пережити оцю зиму.

---

*

Грація. Овації... Багатіє
селянин думками,
коли дивиться на екран
старомодного телевізора,
і цим зігріває осиротілу душу.
Випроставши спину, здійсмає
зашкарублі руки догори:
"Господи, коли діждемось
раю на землі?"
— ???
"Ну, слава Богу, хоч на небесах".

*

Хвала людині праці,
яка на своїх плечах
трима тривожний світ.
Винниченко плакав би
за парадигмою щастя,
її на узбіччя історії
відклав невловимий час.
Бінарний світ не
спинить мільярдер,
який купається
у надприбутках
від праці злидарів.
І здригнулась земля,
і заревіла вулканом:
половина світу плаче,
половина – скаче.
Лише Винниченко
блукає світом:
шука Конкордизм.
Ходить, шукає,
і не знайде повік.

*

Летіли гусоньки через подвір'я,
На згадку скинули сивеньке пір'я.
Ґазда все думає, що з ним діяти,
А гуси крикнули: "Скинь капелюха!".
Зняв капелюха – й омолодився –
Ґазда побожно перехрестився.
А в капелюсі сивеньке пір'я,
А на обличчі весна ясніє.
Іде дівчина вранці у поле,
Щасно вимріює зустріти долю.
Пан в капелюсі (пір'я сивеньке):
Я твоя доля, моє серденько.

*

У священній "Книзі Велеса"
записано, що центральне
діяння Велеса – привів у рух світ,
сотворений Сварогом.
Закон правильності руху
дав світові Велес,
але Бог не потлумачив, як
однаковісінько поклонятись
Закону багатим і бідним.
З того часу трива запеклий бій
поміж добром і злом.

ЗА ШЕВЧЕНКОМ

І знов бінарні полюси...

Вертаємося у дні они,
той мурує, той руйнує, той неситим оком
зазирає і думає, як земельку
задарма придбати, обманути селянина,
лишити без хати.

Розвелися, розплодились Пузирі-Калитки,
і нема їм супочину, і спину немає.

Він не бачить: за ним стежить
Всевидюще Око – крізь шибочку,
у віконце зайчиком стрибає.

Скоком-боком, скоком-боком
крадеться до пана.

– Не дам тобі зобижати люд бідний, невинний,
не ти владар цього світу, а я, Усевишній.

І схопився пан за серце, упав, як колода.
Не встиг взяти ненажера світ у домовину.

СЛОВО ЦІЛЮЩЕ

Вірі Вовк

Виношую гуманну ідею
У лоні езотеричного Всесвіту,
І прагну увесь світ обняти,
Аби панував Божий мир –
Запліднюю Всесвіт словом,
Словом добра і правди,
І виглядаю з усіх просторів,
Коли ж настане той Час,
Що про нього казав Шевченко:
Обніміться, брати мої...
А Юрій Мушкетик – "Брат на брата",
А дочка виганя маму з хати,
І танцює по совісті гріх,
І нема цьому спочину,
і краю немає.
Я тікаю від лиха подалі,
Мимоволі біжу на край світу.
В імпресіонізмі вилущую
Інтермецо і молюся:
Господи, спаси мою душу і сохрани
від зневіри, розпачу, кривди...

Зневіру і розпач поглинув туман,
А кривда лишилась на прю із правдою.
Бій і досі триває, випробовуючи
Терпіння Всевидючого Ока,
До якого глитай тягнеться,
Аби зажерти світ. І падає в безвість.
Коли пощезнуть перевертні, приبلуди,
І орди завойовників-заброд, –
Отоді-то зацвіте добро.
І зійде добірним Словом правда –
Кобзаря здійсниться Заповіт.

3.11.2016

*

Фортуна усміхнулась несподівано:
Вітер із листям в лотерею грав,
Жбурляв недбало, але вдало

В мої долоні виграш впав.
І таким робом створив збірку
З терцин, як неповторних форм.

Я граю з вітром в лотерею...
Чекаю щедрю Псіхею,
Яка дасть гріш на видання.

*

Жить розкішно, насичено, пишно
Щодня прагне мажор, як тюхтій,
Він і цвяха забити не вміє,
І не вміє кохатися він.
На машині летить, як скажений,
Ланцюгами обвішаний весь
І батьківською ласкою, також –
І грошима з кишені батьків.
Вітер ловить його за петельки,
Вивіва з кишень гроші щодня.
... Підкрадається старість поволі
І танцює з-за рогу біда.

*

Понад сто літ
Максим Рильський
Написав учнівський вірш,
"Слава тим, хто прагне волі ...
І ненавидить людей".
Волі прагне кожен грішний –
Філософська в цьому суть,
Навіть чоловік від жінки
Волі прагне сіль збагнуть.
Ненавидіти людину
Не велів нам Господь-Бог,
Ненавидіти людину
для психологів – абсурд.
Слава тим, хто прагне волі!
Хто плека свободи дух
З Україною у серці –
Патріотами ростуть.

*

День добігає до краю,
Зірка на небі встає,
Десь заблукало у гаю
Перше кохання моє.
Ген скільки літ прошуміло,
Скроні притрушує сніг,
Ти, моя юносте мила,
Досі приходиш у сні.
Ніжна, єдина, жадана,
Не віддаляйся, ні-ні,
Дай хоч натішусь коханням –
Першим коханням у сні.
День добігає до краю,
Зірка на небі встає,
Десь заблукало у гаю
Перше кохання моє.

ПОЕЗІЯ ОСЕНІ

грає пісню свою
під акомпанемент-супровід
веселого вітру і радісного дощу.
Їм підтанцьовує Бабине літо,
обсотуючи левади павутинням,
на якому, немов на цимбалах,
метелик довершує арію
про дні минулі і майбутній час.
У кожного свій колокруг,
з якого веселка
п'є радість.

*

Дощ
у срібному волоссі,
розплітає вербам коси.
Понад ставом, оболонню
переливами сміється
райдуга – у неї свято,
бо її щойно засватав
дощ у срібному волоссі.

*

Хто вірить
у Вічність – щасливий,
хто вірить в містичне – щасливий,
хто вірить у медитацію,
впірнувши у внутрішній світ, –
щасливий.
Кесарю кесареве, а стяжателю –
гроші.
Та як сказав поет,
Слово моє, як добірне зерно,
в душах людських завітє воно.
Гроші. Що гроші? Вони тимчасові.
Сила духовності – в рідному слові.

*

Химерні дні –
лукаві ночі,
людська спокуса – не вино,
життя тримаймо стремено
і мрії збудуться пророчі.
Не даймо хвилям вирвать весла,
кріпимось силою в руках,
пливе-пливе життя-ріка,
ужинкам крутить перевесла.
Курчат по осені рахують –
ужинок кожен має свій,
хтось загіба під себе світ,
коли світ діда ґратулює.
Всевишньому шле дід подяку,
що другу сотню розміняв
і розум світлий не забрав.
Живе дід вбого, не в достатках,
проте духовністю багатий...
Велика в нього є рідня –
черпає дідові знання,
щоб ниву нову засівати.

*

І сказав Господь:
Ти коронований посланець
Поезії на землі, пильнуй Правди моєї,
Не скривди матері своєї,
Будь вірним сином України.
Півстоліття іду землею
З пером у руці,
Високим духом осяяний,
Корований дух заселяю в серця,
Наповнюючи добротою,
гуманністю і милосердям.
Мої біоструми струменять
Від Всевишнього,
Ними зцілюю кожного, хто прагне Правди
Й пізнання істини Його.
Зцілюючи людей від байдужості
й богохульства,
Я ночами хворію тілом,
А на ранок душа веселиться –
Я апостол Поезії на землі.
І коли земний колокруг замкнеться,
То й тоді моя корона від Господа-Бога
Осяватиме путь незрячим.

*

Читайте Лі Бо
та Ду Фу.
Надсвітоглядні маркери –
ускладнене Я немодальне.
Авторська не-авторська свідомість
пронизує ідентичність
сутністю буття, віднайти шлях до нього
намагається пересічний читач –
він і досі вивчає Лі Бо та Ду Фу.

*

Читаючи денник
Ізарського,
увиразнюється самість,
ностальгія заповнила світ,
тривога наповнила душу –
купається авторське Я у ній.
І десь із-за рогу наперекір
екзистенції, розпрозорюється
несміливий оптимізм –
незалежній Україні ораторія.

ЮВІЛЕЙ

Найосвіченіший муж доби своєї
лікар і священник, й полеміст,
й науковець – то Максим Смотрицький,
він чернечий сан Мелетія носив.
Літ та літ, чотириста минуло,
як "Граматику словенську" написав...
Світові відомий Ломоносов
Старанно її студіював.
За "Граматикою" вчилися спудеї,
люд слов'янський словом збагатив,
і Грицько Сковорода-філософ
за "Граматикою" файно віршував.
Що написано у Біблії про слово?
Всім відомо добре: слово Бог.
На землі пророком був Смотрицький,
посланцем од Бога – вчений муж.
... Його тіло спочива у Дермані,
дух святий вита у небесах.
Літ чотириста минуло, але досі
Смотрицького бачимо у школі –
слово його вічне, наче простір.
Тішуся, що Україна вільна
його ім'я славить у піснях.

*

Світличний
був прожектором,
освітлював ідеї.
Він владоможцям руба:
куди це ми ідемо?!
Червоний комісар йому
кричить у вухо грізно:
хіба не знаєш, смертнику,
наш путь – до комунізму!
І ти, кривавий смертнику,
скажу тобі, послухай,
його тобі не бачити,
як без люстерка вуха.
За правдоньку Світличного
відправили за ґрати,
щоб про Україну вільную
не смів і думки мати.
У день погідний чи в сльоту
поет систему гудив.
Він словом рідним праведним
вселяв надію людям.

*

Я писав тобі лист
на тендітній пелюстці троянди –
вітер вирвав із рук і пустився увись.
Я писав тобі лист
на долоні шорсткого соняха –
вітер вирвав із рук і пустився увись.
Я писав тобі лист на пелюстках ромашки –
вітер вирвав сердито,
їх жбурнув у світи.
Я стомився, єдина, чекати одвіту,
сподіватись на вірну і вічну любов.
Я писав тобі лист... Притомився. Заснув.
... Ти до мене прийшла в золотій діадемі.
На леваді стоїш,
обіпершись об рам'я верби.
Лиш наміряв до тебе наблизити кроки –
ти знялася увись,
прихопивши пелюстки-листи.
Із безодні небес чую голос-сопрано:
зачекай, зачекай, не втирайся слізьми,
не спіши ти до мене, коханий,
прийде час, і у Вічності стрінемось ми.

*

Пролетіли гуси
понад ставом –
То минули стомлені літа,
Зникла юність, як роса, небавом
У зозульчинім кукуканні "до ста".
Вірить попелястій пташці кожен,
Як ворожці – кинь сріблястий гріш.
І поет вселять надію може,
Лиш біда: не в моді нині вірш.
Наче вихор прошумів над нами –
Діти подалися у світи,
І в останню путь провести маму
Не спроможні прилетіть брати.
Що їм вірш? Духовність? Ось дилема –
Їм зелену картку подавай,
П'ять годочків втриматись, тут тема,
А затим на джипі – в рідний край.
... Їхали заморськими світами,
Перетнули кілька рубежів.
Рідний край. І раптом темно стало –
Під селом упали на межі.
Пролетіли журавлі над ставом –
Сповістили, що братів не стало.

ЦИКЛ ОБЕРТОНІВ

АСТРАЛЬНИЙ

Молодий місяць, як парубок,
а сонце на Йвана-Купайла –
дівчина у вінку, –
їдуть назустріч Молочним Шляхом.
Зорі-іскринки підморгують,
благословляючи їх
на світлу годину,
на добру родину,
життя на Землі.

ДЗЕРКАЛЬНИЙ

Дзеркальне Я відбито в журавлях,
у шепоті травинки степової,
у мові дешифрується буття,
по-іншому, казковий світ дитинний.
Життя людське – таємний колокруг,
в якому виникає нова якість мислення
про час і простір: ми у світі – гості,
а далі Вічність в пам'яті людській.
Шепочуть трави. Журавлі летять...

СИМБІОЗНИЙ

Зрощується тіло і душа,
горизонт єднає небо й землю.
Зілля проростає у житах.
Зло й добро також ідуть у парі,
поміж ними споконвіку – змаг,
аж душа у трепетнім чеканні.
Не дай Бог, як переможе зло –
Судний день для людства –
бій останній.

МЕНТАЛЬНИЙ

До праці беручий й ощадливий,
заздалегідь передбачливий,
хиткий у помислах,
як хитрий Лис Микита,
на чорний день щось трішки відклада,
аби зненацька не застукала біда
і косо позирає на сусіда,
щоб краще, ніж у кума, все було,
лишень на свято зодягає вишиванку
і думу думає, як встати спозаранку:
нехай мені минає лихоманка,
хай ліпше до сусіда з лихом йде.

АНТИЧНИЙ

Із товщі століть сурмлять олені,
То морський Посейдон шле привіти
Псіхеї:
Хвилі моря – листи Посейдона,
Ніжний шерех-прибій, то кохання.

МІСТИЧНИЙ

Йдемо на дачу. Дача за цвинтаром.
Глип: аж дядько на іномарці.
Руками спиняємо. За спиною – ранці.
Дядько спинився. Їдем щасливі.
Дорогою кажу: злива у місті,
а тут хоч би капнуло.
Дядько бувалий, не лізе
за словом в кишеню:
– А ви не помітили,
відколи тут цвинтар, дощі обминають,
хоронять-бо тих, хто життя
сам собі вкоротив.
... Вішальники обкрадають дядька –
давно був у дядька дорідний врожай.

ЕПІСТОЛЯРНИЙ

Доброго здоров'я, пане Петре,
пише вам племінник із села,
цим листом звертаюсь до вас втретє,
дуже хочу в гості завітать.
Поступив я цьогоріч до вузу,
тож на думку спало мені враз:
ваш просторий палац ув Одесі
для студентських літ мені якраз.
Через тиждень відповідь наспіла.
Вуйко лапідарно пояснив:
зросли ціни на тепло, газ, воду,
оплатиш – здійсняться мрії-сни.

серпень-жовтень, 2017 р.

ПІСЛЯМОВА

НЕВТАЇМА ТАЄНА...

Серед сучасних письменників є чимало таких, які творять не задля слави, звеличення. Вони непомітні, некрикливі, не виходять зайвий раз на люди. Літературні критики, завважу, не завжди ставляться до них об'єктивно. Обмовчують, пишуть переважно про столичних "метрів". Не часто й у місцевій пресі згадують того чи іншого члена Національної спілки письменників України. Гортаючи підшивки газет, на жаль, досі не прочитав розгорнутий аналіз творчості Віталія Мацька. Ось і хочеться заповнити цю прогалину. Український літературознавець, краєзнавець, журналіст, доктор філологічних наук, професор, член НСПУ, людина масштабного інтелекту та надзвичайної простоти і скромності – це він, натхненник – Віталій Петрович Мацько.

Народився 1952 року на Хмельниччині, у селі Шрубків Летичівського району. Життя Віталія Петровича за советської доби зазнавало чималих змін. Вийшов у світ із незаможної сільської родини, мама, Марія Аристархівна Мацько (дівоче прізвище Гасич) у повоєнний час сама виховувала четверо дітей. Тож після закінчення школи спершу навчався у Хмельницькому технікумі радянської торгівлі (нині економічний коледж). Була армія, навчання в Київському державному університеті ім. Тараса Шевченка. До успіху йшов поволі, не випробовував терпіння Бога: працював продавцем у Хмельницькому, майстром будівельного управління "Спецбудмеханізація", кореспондентом районної газети "Прибузька зоря" (Хмельницький), заступником редактора газети "Колгоспне життя" (Ізяслав), був заступником редактора, а згодом виконував обов'язки редактора газети "Кам'я-

нець-Подільський вісник” (1990 – 1994). Одночасно викладав на філологічному факультеті Кам’янець-Подільського педагогічного інституту. Брав участь у ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС. Десять років на громадських засадах очолював обласне товариство “Просвіта” (1994 – 2005). Педагогічній ниві присвятив 27 років життя. За багаторічну сумлінну працю на ниві української культури нагороджений орденом “За заслуги III ступеня”.

З молодих літ доля пророкувала йому тісний зв’язок з рідною мовою. Так і склалося. Повчає інших, як не калічити мову і сам активно працює на творчій ниві, збагачує українську літературу образністю, щирістю та любов’ю до рідного слова.

У його творах можна знайти відгук власним почуттям і передчуттям. Поет – наш сучасник. Він прийшов у світ і художніми засобами висловив прості та всім зрозумілі слова, в яких, на перший погляд, нібито і відкриття ніякого немає, лише безмір любові до життя, рідного краю, рідної мови:

*Славлю любов високу
До рідного слова! Мадх!
Мова наповнює соком
Живущим духовний сад.*

Митець пише ясно, лаконічно й водночас мудро, глибокозмістовно. Поетичне слово в нього наснажене зосередженою думкою, енергією, закутане в класично прозорі й гармонійно виражені форми.

Мовний світ Віталія Мацька космічно великий і серед розмаїття інших мовних світів – неповторний, подивлятиме ще не одне покоління дослідників, яким судилося відкривати й пізнавати поки що окремі острівці в океані Мацькового мовного буття. Творчість Віталія

Петровича є цікавим явищем як з погляду змісту чи поетичної форми, так і з погляду мови. Поетична парадигма словесного образу малює перед нами картини краси, світ, який письменник хоче донести до читача. Словесний простір митця – це велика мережа стежинок для думок, укорінення у душі, це мислення, що постійно діє, спонукає до чину, прокладає нові шляхи.

До речі, хочеться відзначити, що серед сучасних українських письменників поетична творчість Віталія Мацька відбиває власний стиль “вільного пера”. Тому його новотвори служать формою моделі образного світу. Свою ментальну здатність відчувати таїнство Слова, його чар і живодайну можуть, свою від Бога дану здібність осягати розумом і серцем вічний рух “струї живої” він передав у збірках поезій “Зелений Мис” (1996), “Шевченко у серці моїм” (1996), “Під небом України” (1998), “Кипариси Магнесії” (2002), “Квітень” (2007), “Sententia sidus (думок сузір’я)” (2012).

Близький до народу, працьовитий, чесний і безмірно щедрий. Для рідного краю, для рідного слова Віталію Мацьку не шкода ні сил, ні часу. Його вірші написані з такою мудрою простотою, на яку здатний лише талант. Їх сприйме селянин і академік, якщо вони мають серце. А поезію Віталія Мацька справді треба читати серцем. Він – невтаїма таєна...

Степан Бобинець,
кандидат філологічних наук,
літературознавець, м. Ужгород

МАЦЬКО Віталій Петрович (24 квітня 1952, с. Шрубків Меджибізького р-ну Кам'янець-Подільської обл., нині Летичівського р-ну Хмельницької обл.) — літературознавець, поет, прозаїк, перекладач, краєзнавець, журналіст.

Доктор філологічних наук (2010), професор (2013). Член НСПУ (2000), НСЖУ (1984). Лауреат Всеукраїнської ім. І. Огієнка (2017). Нагороджений орденом "За заслуги" III ступеня (2007). Закінчив фа-

культет журналістики Київського державного університету ім. Тараса Шевченка (1988). Працював журналістом, з 1990 р. – на освітянській ниві. Нині є професором, завідувачем кафедри української мови і літератури Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії. Дебютував віршем "Іде весна" у летичівській районній газеті "Колгоспна правда" (1969, 31 травня). Творчість Віталія Мацька охоплює широке коло тем, зокрема захист довкілля; інтимна, пейзажна, філософська і громадянська лірика зримо постають у збірках "Під небом України" (1999), "Квітень" (2007). Окремі твори перекладено англійською, німецькою, португальською, словацькою, польською мовами. У наукових працях звертається до художньо-естетичної та філософської моделей, займається краєзнавством, академічним літературознавством. У періодиці, наукових збірниках виступає як теоретик й історик української літератури. Автор тридцяти різножанрових книг.

КАРАБО́ВИЧ Тадéй Борисович (6 квітня 1959, селище Савин на Холмщині) — український поет, перекладач, літературознавець, головний редактор щорічника "Український літературний провулок". Член Національної спілки письменників України (2012).

Закінчив факультети педагогіки (1984) та історії (1997) Люблінського університету. Працював журналістом у газеті "Наше слово" (Варшава), друкувався в українських і польських часописах. Нині працює доцентом кафедри української філології Університету Марії Кюрі-Склодовської, доктор гуманістичних наук (м. Люблін, Республіка Польща). Нагороджений орденом "За заслуги" (2008). Із 2001 р. очолює редакційну раду щорічника "Український літературний провулок" (видання українських письменників Польщі). Видав збірки поезій "Zapatrzenia", "Вологість землі", "Біля вогню", "Кличу тебе як ластівку", "Атлантида", "В пустелі небо чорне", "Що стою за стіною споминів", "Два листи до ночі", "Вибрані поезії", "Juz dzień się nachylił do czterech kranców świata", "Довга розлука". Перекладає з білоруської, польської мови на українську, з української – на польську мову. Автор драматичних поем "Острів" і "Тайна вечеря" (2002).

З М І С Т

Замість передмови. <i>Віра Вовк</i>	5
Стерта рима. <i>Тадей Карабович</i>	6

Розділ І.

КОМПАРАТИВНІ ПАРАЛЕЛІ СЛОВА

"Ритмічні акценти поезії..."	8
"На цимбалах звуки милозвучні..."	8
"Rytmiczne akcenty poezji..."	9
"Na cymbałach melodia miła..."	9
"Стерта рима у віршах моїх..."	10
"Starte rymy w moich wierszach..."	11
"Зима минала віршами..."	12
"Zima mijąta wierszami..."	13
"Читаю історичні романи..."	14
"Czytam powieści historyczne..."	15
"Мій день поезії хилиться..."	16
"З давніх-давен хлібороб..."	16
"Mój dzień poezji się chyli..."	17
"Od prawieku rolnik..."	17
"Серед глумої ночі..."	18
"Ясен скрипить на негоду..."	18
"Wśród ciemnej nocy..."	19
"Jesion skrzypi na płuchę..."	19
"Залишаю сліди на піску..."	20
"Вовка боятись – в ліс не ходити..."	20

"Zostawiam ślady na piasku..."	21
"Wilka bać się – do lasu nie chadzać..."	21
"Подаруй білий вірш..."	22
"Podaruj biały wiersz..."	23
"Мій день поезії хилиться..."	24
"Серед гупої нолі..."	24
"Meu dia de poesia..."	25
"No meio da noite fechada..."	25

Розділ II. СЛОВО ЦІЛЮЩЕ

"Із листа коханої (не) коханому..."	28
"Дипломантка з Кривого Рогу..."	29
Ліричне	29
"Підшукую вдалі клаузули..."	30
"Озії – оселя світу..."	31
"Потворний симбіоз поводження..."	32
"Місто древнє Кам'янець-Подільський..."	33
Біографічне	34
"Цербери гасали, як гицелі..."	36
"Бандурист при дорозі..."	37
"У жовті каптури гриби вдягнулись..."	38
"Грація. Овації... Багатіє..."	39
"Хвала людині праці..."	40
"Летіли гусоньки через подвір'я..."	41
"У священній "Книзі Велеса"..."	42
За Шевченком	43
Слово цілюще	44
"Фортуна усміхнулась несподівано..."	46
"Жить розкішно, насичено, пишно..."	47

“Понад сто літ...”	48
“День добігає до краю...”	49
Поезія осені	50
“Дощ...”	50
“Хто вірить...”	51
“Химерні дні...”	52
“І сказав Господь...”	53
“Читайте Лі Бо...”	54
“Читаючи денник...”	54
Ювілей	55
“Світличний...”	56
“Я писав тобі лист...”	57
“Пролетіли гуси...”	58
 ЦИКЛ ОБЕРТОНІВ	
Астральний	59
Дзеркальний	59
Симбіозний	60
Ментальний	60
Античний	61
Містичний	61
Епістолярний	62
 Післямова. Невтаїма таєна. <i>Степан Бобинець</i>	63
 Про автора	66
 Про перекладача	67

Літературно-художнє видання

Віталій Мацько

СТЕРТА РИМА

Поезії

Редактор *Л. Мельник*

Дизайн, художньо-технічна редакція

О. Гаркуша

Комп'ютерна верстка *О. Гаркуша*

Підписано до друку 14.12.2017

Формат 60х84/16. Папір офс.

Гарнітура Corbel. Друк офс.

Умов. друк. арк. 4,18.

Замовлення № 28-17.

35⁰⁰

Видавництво Олександри Гаркуші

м. Ужгород, вул. Погорєлова, 4

тел.: (0312) 66-49-38, e-mail: alexhgarkusha@gmail.com

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції

серія 3т № 23 від 06.09.2005 р.

Мацько, Віталій

М 36 Стерта рима [Текст] : поезії / Віталій Мацько ; пер. Тадея Карабовича, Віри Вовк. – Ужгород : Видавництво Олександри Гаркуші, 2017. – 72 с.

ISBN 978-617-531-172-1

Збіркою поезій “Стерта рима” Віталій Мацько виступає в новому амплуа – майстер верлібру, білих віршів, як модерніст, що стилістично наближений до поетів Нью-Йоркської групи. Недарма поезії помітила одна із засновників означеної літературної групи, лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка, професор Віра Вовк, сказала своє авторитетне і вагоме слово. Поезії Віталія Мацька заповнили душу Тадея Карабовича, який переклав їх польською мовою. У збірці є й кілька зразків традиційної лірики – то ознаки настрою, то порівняльний сегмент вправності автора, який п’ятдесят років тому, будучи старшокласником Меджибізької середньої школи, саме починав римувати, творити художньо-словесний образний світ під керівництвом вчительки української мови і літератури Віри Павлівни Масенко (1927–2009), яка і сама віршувала “в шухляду”. Такий був час.

УДК 821.161.2–1’06
ББК Ш6 (4 Укр)6-65

A 42848